

De cōione sub vtraqz spē.

les corrumpūt omnē ordinē hierarchicū/ nedum in ecclesia/ sed etiā in seculari poli- cia. Tales nihilominus protestantur se si- dem catholicam tenere/ et cum euocantur querunt subterfugia sophistica/ et captio- sas rñsiones/ et linguis et linguis loquūt. Tales infecerunt regnum anglic/ destruxerunt studium pragense/ et vsqz ad scociā venerunt. Et prochdolor experimur/ in hoc regnum qualiter multiplicati sunt su- per numerū. qui ad seditiones et rebellio- nes contra omnē dominationē eriguntur et nolunt q̄ infima p̄ media reducantur in deum/ sed p̄stituunt se iudices et sup̄mos.

Finis.

Incipit tractatus magistri Johannis de Berson cōtra here- sim de cōmūicatione laicorum sub vtraqz specie.

R **O**blatus iuxta senio- rum hui⁹ sacri concilij Constantien. monitio- nem generalem/ nōnul- la que concernūt expu- gnationē heresum et he- reticorū nostri tempis. nominatim secte nouiter exorte/ et protin⁹ iudicialiter damnate/ de necessitate cōmū- nicandi laicos sub vtraqz specie. panis sci- licet et vini/ profero cum euangelica pau- percula duo minuta/ que dici possunt dup- plex ille denarius quem samaritanus pro- tulit et dedit stabulario p̄ cura vulnerati. vnus denarius decē regulas speculatiua/ alter decem praticas habet inscriptas.

Prima. Scriptura sacra est fidei regula. contra quā bene intellectam/ nō est admit- tenda auctoritas. ratio hominis cuiuscūqz. nec aliqua cōsuetudo. nec constitutio. nec obseruatio valet. si contra sacram scriptu- ram militare cōuincatur. hec regula fun- damentū est cōmune nobis et hereticis q̄s impugnare conamur. Propterea conce- dimus et approbam⁹ omnes vel auctozita- tes vel rationes que hanc probant/ p̄ quā to nō ad aliud probandum p̄ eos ducunt vel induci quererētur. Quāobzē sacrascri- ptura debet considerari/ quasi sit vna pro- positio copulatiua/ cōnectens singula s p̄ tes. et vnam cōfirmans per alteram/ eluci-

dans et exponens. quoniā si propositio a- liqua sacrescripture posita assertiue p̄ au- ctorem suum/ qui est spiritussanctus/ esset falsa. tota sacrescripture sicut dicit Augu- sti. vacillaret auctoritas. quia similis est ra- tio assentiendi per fidem cuiuscūqz propo- sitioni signate in sacrascriptura. ita vni si- cut alteri. scilicet auctoritas diuine reuela- tionis. que vtrobzqz cōmunis est ratio cre- dendi.

Secunda. Scriptura sacra dū consideratur in aliqua sui parte vlt̄ propo- sitione/ non est tenenda in solis terminis illius propositionis/ aut in illo sensu quē illa propositio sic p̄ se et nude considerata facit. Sed conferenda est et concordanda p̄ comparisonem ad alios sacrescripture passus. Patet hec regula ex precedenti/ et p̄ exempla manifesta/ qualia sunt innume- ra. Dixit itaqz christus **Matth. vlti.** Qui crediderit et baptisatus fuerit saluus erit. si quis voluerit in hac precisa forma l̄ sen- tentia stare/ non admissa quacūqz colla- tione ip̄ius cum alijs. sicut inuentos ali- quos esse tales notat Augusti. de ciuita- te dei. xxi. constat q̄ errabit manifeste/ po- nendo q̄ sola fides sufficit i baptismo ad salutem/ sine alijs virtutibus. sicut trabe- rent alij et simili verbo christi Qui credit in me habet vitam eternam. Amplius ar- guendo ad homines sic. Inducerem⁹ illud christi **Joh. vi.** Ego sum panis viuus/ q̄ de celo descendi. si quis manducauerit ex hoc pane viuet in eternum. Attamen fm istos nō sufficit manducatio solius panis id est sumptio corporis. sed requiritur bi- bitio sanguinis.

Tercia. Sacrascriptu- ra potest et debet in suis partibus et parti- alibus assertionibus/ reuerenter et humili- ter et diligenter expositionē recipere/ con- cordando passum cum passu et vnum p̄ al- terum iudicando. Sequitur ex preceden- tibus. Et quia sic fit in omnibus alijs sci- entijs et doctrinis/ in quibus intētio et sen- sus vnus dicti trahitur ex alijs/ et q̄bus apparet intentio dicentis. quoniā fm **Di- larium** intelligentia dictorū ex causis est assumēda dicendi. Alioquin plura essent mendacia et contradictiones i qualibz sci- entiarum. et precipue in sacra et diuina q̄s essent veritates in omni modo loquēdi cō- muni.

Quarta. Scripturasacra in ex- positione partium suarum requirit et re- quirat homines primo preditos ingenio

scdo exercitatos studio. tercio hūiles i in dicio. q̄rto imūes ab affectato vicio. p̄ qm̄ ex opposito alteri? istoꝝ q̄tuor/ solz facil/ lime falsus intellect? scripture suboriri. vt si sit hō hebet? ingenij/ si iners? et neglectoz studij. si supbi? et arrogans? iudicij. si deni/ q̄ fuerit infect? et depuat? ex affectu alicuius vicij. qm̄ excecatur tales malicia eorum. Possent ista et istoꝝ quodlibz tā auctoritate q̄ exēplis et rōibz multipliciter declarari. q̄ q̄ nota sunt doct? et alibi satis inueniuntur/ breuitat? amoz linquit. **Quinta** Scriptura sacra in sui p̄maria expositione habuit hoies eruditos nō solū humana ratiocinatione vlt studio/ sed diuina reuelatione et inspiratione spūs sancti. Patet de ap̄lis et alijs/ de q̄bus loquit lucas in actibus ap̄loꝝ. c. xij. Et paulus plures enumerat diuisiones grāz/ inter q̄s interpretatio s̄monū/ et s̄mo scientie/ et s̄mo doctrine. **Cōpandi** igit sunt doctozes in expositione sacre scripture cū doctozibz/ et illi q̄s cōstat h̄e p̄ditiones positas in p̄cedenti regula/ p̄ferendi sunt nō h̄ntibz. **Silr** h̄ntes reuelatione. nō habentibz eā. Et dona grat? data possidētes nō possidētibz ea. ceteris paribus. Et proinde p̄uincit ac reprehendit q̄rundā arrogātia modernoz/ vsurpantiuz sibi illa de psalmo. **Sup** oēs docētes me intellexi. Et iterū. **Sup** senes intellexi. Et iterū. **Sup** inimicos meos prudētē me fecisti. Sed vtināz aduerterent si vere sint eis causē q̄ iungunt. q̄ testimonia tua exq̄ suū et lex tua meditatio mea est. et reliqua. **Sexta.** Scriptura sacra nō ita recipienda est nude et insolidū/ p̄ceptis alijs traditionibz hoim̄ qm̄ debeat ad intelligētiā verā ip̄ius h̄ndam/ iuribz hūanis et canonicis/ et decretis et glosis sc̄toꝝ doctozū frequēter et hūiliter vti. **P̄t̄** et p̄cedentibus. p̄t̄ etiā ex modo quē tenēt heretici q̄s nūc impugnant?/ q̄ doctozes valde diligenter allegant p̄ suis assertionibus colorādīs et corroborādīs. Et tales/ q̄ sunt aliq̄ nullius auctoritatis vlt ponderis. sicut sunt aliq̄ glosatores decretoz et decretaliū. et non sancti nec multū in theologicis eruditi. Et silr aliq̄ q̄s de numero trahūt theologoz/ vñ sic arguit aduersus eos. **Si** doctozibz et peritis in sua arte credendum est/ cur doctozibz p̄ nos allegat? non vultis credere. **Duos** allegatis bene intellecti sunt p̄ nobis/ et aliq̄ qui absq̄ ylla cōparatione plures

sunt/ et clarioꝝ s̄mone dicētes nostraz sententiā. **Si** vero nō talibz in aliquo credendum est. cur eos p̄ vobis in p̄firmatione erroroneoz spiritū et sensū vestroz tam curiose et exq̄sitissimo studio queritis allegare. vñdecūq̄ colligētes et discerpentes quātūlibet renitatur. **Septima.** Scriptura sacra recipit interpretatiōem et expositionē nedū in suis s̄bis originalibz/ sed etiā in suis expositionibz. patet ex p̄cedentibz. vñ si allegat Aug? exempli grā/ q̄ dixerit in vna glosa sua sumēdum esse sanguinez christi in cōicatiōe laicoꝝ. et hoc de necessitate salutis. Et alibi dicat vel obseruet op̄positū/ s̄m intellectū q̄ prima facie colligetur ex s̄bis/ attendēdū est ex dictis aliq̄ quāliter est cōcordādus sibi ip̄i. **Inuenit** enī dixisse. **Crede** et bibisti. **Octaua.** Scriptura sacra dū p̄ nouellos hoies inducit/ tan q̄ credenda sit i suis nudis terminis/ absq̄ alteri? interpretis vel expositoris admittione. exponit grauibz piculis et scandalis nisi solerter p̄uideat et p̄festim occurratur. **Patet** ex p̄cedentibz. Et q̄ ad veritatē tales implicāt semetip̄os in dictis suis/ put deductū est in sexta regula. **Dū** aliq̄ p̄ se inducūt doctozes/ et inductos cōtra se nō admittūt. **Dum** p̄terea vitare volūt glosā oēm/ incidūt ap̄tissime in multiplicē p̄traditionem/ et vltra q̄ iudei litterales iudicant/ qui recipiūt in antiq̄s traditionibus legis expositiones suoz doctozū multas et varias/ vt rabi salomonis/ et rabi moȳsi et alioꝝ. quēadmodū traditū habēt in lege. **Deut. xvij.** sub mortis intermiatiōe/ sacerdotibz leuitici generis esse credendū et obediendū. Et hac p̄terea radice pestifera orti sunt/ et q̄tidie crescūt errores begardozū et paupeꝝ de lugduno/ et oim̄ similiū. q̄ruz multi sunt laici h̄ntes i suo vulgari trāslatione biblie/ in grāde p̄iudiciū et scandalū catholice veritat?/ q̄le p̄positū est in reformatorio eē tollēdū. **Nonā.** Scriptura sacra in sui receptiōe et expositione autentica finalit̄ resoluit̄ in auctoritatē. receptiōe et approbationē vltis ecclie. p̄sertim p̄mitiue/ q̄ recepit eā et ei? intellectū immediate a christo. et reuelāte spūs sancto in die penthecostes. et alias pluries. **Patet** q̄ q̄ **Matthe?** scripserit veraciē euāgelium. et **Nichodem?** nō solū habem? ab auctoritate ecclie. **Iuxta** illud **Aug?** **Euāgelio**

Contra heresim

nō crederem/nisi me auctoritas ecclie cō/
pulisset. **N**ec enī est ineffabilis reglā a spū
sancto directa/ q̄ in his q̄ fidei sunt nec fal
lere pōt/nec falli. **P**robariōes omitto. **E**t
qz hoc est primū z principiūz in fide tenē/
dū. quo nō credito/nō sup̄est arguere p̄tra
sic negātem/sicut nec cōtra negātem p̄ma
principia in moralibz/z speculabilibz ar/
guendū esse tradit **A**risto. **A**ddit p̄secuti
ue q̄ sacra scriptura ī expositiōe habz z ha
bere debz in reuerētia z auctoritate maio
ri/p̄suetudiem v̄lis ecclie/circa ea q̄ fidei
sacramēta respiciūt/z dispensatiōe ipoz/
q̄ auctoritatez doctoris vni^o p̄ticularis.
etiā sancti. **E**t sic tradit sc̄tus **T**ho. in il
la questiōe. qua q̄rit. vtrū pueri infidelīz
sint inuitis parētibz baptisandi/ in ratiōe
ad oppositū. **U**n valde mirandū videtur
apud aliq̄s p̄sideratiuos/ dū vidēt q̄ statū
vt docto: aliq̄s cōposuit vnā lecturā/ vel
vnā cōpositiōe/ aut glosam sup̄ decreta/
libus aut decretis redēgit in scriptis. habet
illa glosa seu lectura in reuerētia tali/ q̄ al
legatur aurēticē in scolis et iudicijs. **Q**ui
docto: si viueret/nō esset cōpandus mille
z mille q̄ iam sunt ī vita. **E**t tñ si tota vna
vniuersitas. exempli grā. q̄ habz doctores
in om̄i facultate peritissimos/ declararet
aut determinaret vnā expositiōz/ circa vnū
passum scripture sacre/ v̄l decretorūz/ aut
decretaliū/ v̄t reputab̄t aut recipiēt hu
iusmōi testificatiō. q̄ si videlicet scriptura
mortui sit maior auctoritatē q̄ viue. **E**t
si opponat q̄ in vniuersis pueris iudiciū pro
pter p̄uersionē affect^o cur nō s̄t p̄t dubi
tari/ q̄ in mortuis regnauerint dū viuerēt
hmōi passiōes iudiciū subuersiue. **D**e
cima. **S**criptura sacra patit in suis lecto
ribz/ p̄mittente deo/ q̄ errent z p̄erue agāt
q̄tin^o q̄ p̄bati sunt fiant manifesti. sicut dicit
ap̄ls. **E**t vt studia doctorū multipliciē ex
citantur. put notat **A**ug^o. z vt p̄ticularēs
veritates q̄tidiano exercitio inueniantur
z eliciant. **J**urta illud. **P**ertrāsibunt plu
rūmī z mltiplex erit sciētia. **E**t illud. **D**e
claratio f̄monū tuoz illūinat: cū similibz
mult. **H**ibilomin^o dū sacra scriptura pa
tīt in suis lectoribz aut allegatoribz p̄uer
sum z p̄teruū intellectū/ aduersus illa que
manifeste sunt ī eadē scriptura tradita/ et q̄
declarata sunt p̄ eccliam v̄lem/ z ita rece
pta p̄ fidelīū obseruationē/ dz h̄re defensi
ōe suā/ magis iudiciali seueritate/ z execu

tionē punit in a/ q̄s ratiocinatiōe curiosa
p̄ scripturas aut v̄ba. **P**atet ex p̄cedētibz.
Verificat enī in talibz q̄ stult^o v̄bis n̄ eru
diēt: qd̄ z experiētia q̄tidiana manifestat.
Illa q̄ppe tales negant/ p̄ q̄ sola p̄nt z de
bent ad viā veritatē reduci/ z si nolūt aliq̄
credere nisi q̄ repiūt in biblia. inueniāt il
lic si poterūt formā sacramētoz/ z q̄ chri
stus miscuit aquā cū vino qd̄ p̄secrauit. et
ita de plurimis.

Sequit̄ alī denari

us regulaz p̄ticipaz ī expugnationē errorū
z errantiū circa materiā de laicoz cōmū
catiōe faciēda d̄ necessitate salutē sub vtra
q̄ specie.

Debet pot^o h̄ sacru generale cō
ciliū iuocare auxiliū brachij se
cular^o si op^o fuerit/ q̄s p̄ ratioci
natiōes/ s̄ tales/ attēta sua det
minatiōe q̄ iam trāsit in rē iudicatā. **H**ibi
lomin^o in expugnationē tali p̄nt aliq̄ docto
res de p̄cilio vel aliūde scribere v̄l aliē age
re p̄tra tales errores z errates/ p̄ rōnes z p̄
suasiōes/ z allegatiōes/ quēadmodum sic
nūc. p̄ errorū p̄futatiōe p̄ns opusculuz sub
generalibz regul. q̄ p̄nt lati^o trahi z p̄icu
larius applicari p̄ rōnes deductas aū de
cretū dicti cōciliū. **P**rima. **I**n expugna
tione hmōi/ debz in p̄mis p̄cedi p̄teruen
tibz aduersarijs/ quicqd̄ est theologice et
rōnabiliter p̄cedendū/ vt accepto illo in q̄
est cōtranersia: facili^o z cōpendiosi^o ad er
roris depositiōem induci possint. **D**ebet
enī p̄cedi sicut z sancta synodus concedit.
q̄ aliq̄ potuit fieri z factū est sine peccato
imo cū merito: q̄ aliq̄ laici cōmunicantē
sub vtraqz specie/ sicut aliq̄ fiebat p̄scre
tio in fermēto/ ne iudaisare videret ecclia:
sicut z christ^o z forsan plures post eū pri
mitiua ecclia p̄secrauit/ z dedit hoc sacm̄
post cenā. **C**oncedat̄ etiā ip̄is q̄ p̄tra sacra
scripturā nec auctoritas hūana/ nec cōsue
tudo aliq̄ robur habet. sed addat̄ q̄ inter
pretationē vel expositiōz ip̄a recipit/ sicut
in regul. deductū est. **S**ecunda. **I**n ex
pugnationē hmōi/ principale illud circa qd̄
veriat̄ difficultas/ sicut in p̄c̄to centro l
cardine/ est. **S**i cōicatio talis sub vtraqz
specie sit iussa generalit̄ a christo/ sub debi
to salutē eterne/ z indispensabili ab homie/
quēadmodū dicim^o q̄ baptis^o aq̄ est de
necessitate salutē/ indispensabili p̄ hoīem/

sic q̄ nulla auctoritate v̄l consuetudie possit
introducī v̄l institui vt certi hoīes nō ba-
ptisarent bap̄tismo aq̄. **D**iffinit autē sac̄rū
cōciliū/ z verissime negatiuā/ sicut nec sū-
prio sacramēti talē necessitatē aū cibum
vel etiā post cibū. **C**irca q̄d est rememora-
da distinctio necessaria et notāda. q̄ circa
ministratiōē v̄l institutiōem sac̄rōz que
dā sunt de necessitate sac̄ri z de iure diuino
q̄dam v̄o sunt t̄mmodo de necessitate p̄ce-
pti z de iure hūano seu positiuo. **E**xēplū
in materia n̄ra q̄ fiat p̄secratio p̄ talē v̄bo-
rū formaz. q̄ in tali materia panis. q̄ p̄ sa-
cerdotē. **H** est de necessitate sac̄ri z iuris di-
uini. **N** autē fiat in tēplo seu altari sacra-
to. q̄ cū talibz vestibz z cū lumie. q̄ cū tali-
bus ordibz. epla z euāgelio. z q̄ ieiuno sto-
macho. ieiunio etiā nature. **N**ec inq̄ om-
nia atqꝫ silia sunt de solo p̄cepto hūano et
variabili. **S**icqꝫ ecclia possit ex causā ra-
tionabilibz etiā p̄missa oīa vel aliq̄ talium
immutare z imutata sub p̄cepto tradere/
sic q̄ tūc peccaret hō faciēdo illud in q̄ nūc
meret. z q̄ trāsgrediēdo peccaret. **T**er-
cia. **I**n expuḡtiōe tali declarari p̄t faciliē
apud nolētes p̄teruire/ v̄l ex affectu p̄raui-
ter errare/ q̄ sūptio sac̄ri sub vtraqꝫ specie
a laicis/ modo nō est/ aut vnq̄s fuit de neces-
sitate p̄cepti iuris diuini sub pena dānatiōis
eterne. **A**ttiū dū fiebat a laicis p̄cipiēte v̄l p̄
mittēte v̄l p̄sulēte ecclia/ bñ fiebat. sic dūz
p̄ficiēbāt sacerdotes in fermētato. **H**unc
vero dū certa rōne inoleuit opposita p̄sue-
tudo p̄ eccliaz laudata z iussa/ q̄ iussio p̄tz
ex tali p̄suetudie q̄ est optia legū interpres
Sūptio talē temeraria est: z p̄sumptuosa:
scandalosa: seditiosa z eccliaistici ritus tur-
batina: z ex p̄sequenti eterne dānatiōis indu-
ctina. **N**ec valet cū inducūt q̄ laici pl̄
merentē sumendo sub vtraqꝫ specie q̄ sub
sola forma panis. **R**ūdef falsuz eē. qz meli-
or est obediētia q̄s victime. **E**t qz p̄t ecclia
p̄hibere aliq̄ q̄ p̄nt aliq̄n meritū augere in
aliq̄bz/ p̄p̄t meli⁹ bonū cōe adipiscēdū vel
malū declinandū. **Q**uarta. **I**n expuḡti-
one tali/ dicendū est q̄ asserētes talē sūpti-
onē esse licitā z vtilē laicis sub vtraqꝫ spe-
cie/ tantū errāt q̄ntū illi/ q̄ dicūt eam eē ne-
cessariā de necessitate p̄cepti diuini/ z iuris
indispensabilis q̄si sacramēti. **P**ater. qm̄
istī sc̄di dānant ap̄tissime de heresi/ oīns et
singulos q̄ nō volūt laicos talē esse cōicā-
dos: z ponūt eos extra eccliam. **E**t ita cō-

sequēter reputant q̄ sola general' ecclia sit
apud eos. sicut olim fuit t̄pibz **A**ugustini
de donatistis. que q̄s horrenda sit p̄sūptio
videre stupor est. **E**t valde notandū est q̄
ex hac auctoritate christi. **N**isi manduca-
uerit carnē filij hoīs z biberit sanguinēz
nō habebit vitā in vobis **J**oh. xi. volunt
cōcludere inēuitabiliter errorē suū/ z nō
attendūt q̄ in eodē capitulo christus p̄e-
misit. **E**go sum panis viuus/ si quis mā-
ducauerit ex hoc pane viuet in eternum.
vbi nihil loquit̄ de potu. z ideo mendaces
faciūt christū. si requirāt etiā cū manduca-
tione sacramentali panis. sumptio etiam
vini sacramentalis. quoniā dictū suum est
vna cōditionalis. **S**i q̄s. cui⁹ opposituz
cōsequētis stat p̄m eos cū antecedēte sum-
pto in se/ z p̄m verba sua. imo consequens
hoc modo repugnat antecedēti. **E**st in
super mirabile q̄ ex illo vno verbo volūt
concludere q̄ sacramentalis sumptio cor-
poris z sanguinis christi cadat sub tanta
necessitate salutis z iuris diuini sicut bap-
tismus aque. cum oppositum manifeste
pateat p̄ doctores/ quoniam sine tali sum-
ptione stat salus. saltē in paruulis z pue-
ris circa perfectū vsum rationis sicut ob-
seruat ecclia. q̄uis reperiat̄ ex quadam
epistola **C**ipriani/ q̄ puuli quattuor an-
norum recipiebant aliq̄n corpus christi.
Ponit enī pro miraculo puez vnū talem
q̄ oblato cibo idolis imolato nolebat aut
nō poterat comedere/ sed bene de pane cō-
secrato gustabat si bñ memini. **Q**uinta
In expuḡnatiōe tali r̄ndendum est ad au-
ctoritates aduersariōrū inductas. primo
q̄ alique cōcedunt p̄ quāto fundamentuz
veritatis dicūt esse sac̄rā scripturā zc. s3 ri-
te intellectā. **A**lie similit̄ cōcedunt p̄ quā-
to dicūt sacramētū altaris aliq̄n sumptuz
fuisse a laicis sub vtraqꝫ specie/ q̄uis p̄ba-
bilis videat q̄ hec obf̄uatio nunq̄s a tē-
pore doctorum cōmunis apud oīnes ex-
titerit. **A**lie que dicunt sacramentum al-
taris integre sumi debere sicut expressius
inter omnes allegatos tradere videt̄. **S**e-
lasius papa de consecratiōe distinctōe. ij.
cōperim⁹. debent exponi de sacerdotibus
ecclie q̄ celebrāt p̄ toto pplō apud q̄s sem-
per fuit z est de necessitate p̄cepti saltez ec-
clesie/ q̄ sub vtraqꝫ specie cōmunicarēt/ in-
tantū q̄ plus obligant̄ hoc facere q̄s q̄ ie-
iuni celebrent/ iuxta p̄siliū doctorū dicētū

De cōione sub vtraqz specie

q̄ vbi hō veniens ad pceptionē sanguinis
 regit primo ibi aquā/quā putās fuisse vi-
 nū degustat et ita frangit ieiunius nature.
 debet psecrare nouiter vinū et ita sumere.
**Et ita dicit pplus sanguinē bibere/qz mi-
 nistrantes p eis/illū bibūt put intelligun-
 tur auctoritates inducte/ ex canonibz ec-
 clesie. et iuxta s̄bū Augustini p̄dictuz. cre-
 de et bibisti. Est enī manducatio et bibitio
 iuxta cōem distinctionē duplex. Una spi-
 ritualis p fidē et amozē q̄ necessaria est in
 adultis. Alia est sacramentalis q̄ si sit sine
 spūali nedū nō pficit sed officit. Cadit t̄m
 in pcepto dū ei sumptio nequaqz ptemni-
 tur. put de pfirmatiōe et extrema vinctiōe
 dicit a doctoribz q̄ dicunt esse sacramenta
 non necessitatis. Et de h̄ sacramēto notef
 quid egit venerabil' hugo de sancto victo-
 re in morte sua. Et q̄ colligit sumptionez
 sacramentalē nō esse necessitatis sicut ba-
 ptismū. et ex alijs notatis sup quartū sen-
 tentiarū p doctozes dis. xi. et p glosas Jo-
 han. vi. Et p̄me ad **Thoz. xi. Sexta.**
**In expugnatiōe tali sunt inducēde aucto-
 ritates doctorū sacre theologie/q̄ scripse-
 runt in hac materia q̄s hic omittim' / par-
 tim qz fuerūt sufficient' allegate in h̄ sacro
 cōcilio ante dānationē erroris p̄dicti. par-
 tim qz multe sunt vulgate et note. Deniqz
 qz stat. p parte hac expientie testimonium
 vbi libet diuulgatū/quale q̄ negaret debet
 nō rōne / sed sensu et flagellatiōe compesci.**
**Septima. In expugnatiōe tali pfice-
 re videret' q̄ serenissim' rex romanoz in-
 uocat' a sacro cōcilio/ accipet factuz illud
 psequendū et terminandū / sicut et alias he-
 reses in bohemia/ cū potētia etiaz h̄ archy
 secularis. Attento p̄cipue q̄ p̄ns fuit et est
 in cōcilio vbi facta sunt decreta in hac pte.
 Attento p̄terea q̄ in regno fratris sui cuius
 est successio/ hec heresis h̄ exordiu. et nisi
 puideat serpet in longinquū. **Octaua.**
**In expugnatiōe tali videret' multū pfice-
 re/ p̄sertim apud bohemos/ si cōciliū aut
 supposita ei' / palā oñderēt nedū verbis et
 epistolis. sed factis et exēplis. q̄ nō ex odio
 vel inuidia pcedit' p̄tra eos/ sed zelo solo fi-
 dei et salut' aniāz. Et hoc tūc fiet eis psua-
 sibile si videāt et sentiāt in factis / q̄ queri-
 tur in h̄ cōcilio extirpatio omniū errorum
 sine acceptiōe gentis alicui' vel psonaruz.
 Et q̄ nō solis eis fiat sicut nec fiet dño cō-
 cedente psecutio/ et nō alijs deteri' aut nō******

min' errantibz detur fauor/ dissimulatio/
 aut cō defensio. **Nonā. In expugnatiōe**
 talī videret' maximū esse p̄iudiciū/ si nō li-
 bere puenirēt theologi collatiōes mutuas
 cū caritate et absqz p̄tentiōe frequenter
 habituri/ cū p causis minoribz et prop̄ha-
 nis/ fiat q̄tidie alioz p̄uentio. **Rursus o-
 portet q̄ stilus pcedēdi theologie' obser-
 uetur. nō litigiosus aut pphan'. Super
 q̄ re alibi scriptū repit' ampli'. **Decima**
In expugnatiōe tali/ viderent' idonei esse
 q̄ntū ad expugnatiōem doctrinalē/ theolo-
 gi vniuersitatū illaz que nō debēt a dñis
 bohemis de odio vel inuidia haberi ratio-
 nabiliter suspecti. et q̄s cōstare pōt in alijs
 materijs sinceriter et veraciter et cōstanter
 baten' decertasse/ sine nota heresis v' er-
 roris in alijs materijs. **Et ad hoc non du-
 biū est parati sunt inter ceteros/ theologi
 de alma vniuersitate parisiensi / q̄ magno
 in numero p̄sentes sunt in h̄ cōcilio. Sunt
 et de alijs vniuersitatibz p̄claris/ tā nume-
 ro q̄ merito/ theologi p̄cellētes. Unde
 dicit eozū plurimi/ qui sup hoc fuerūt si-
 mul p̄gregati/ q̄ p̄suetudo licite et rationa-
 bili ter fuerit introducta/ de nō cōmunicā-
 do laicos sub vtraqz specie. p̄sertim p' mlti-
 plicatiōem fideliū. **Et hoc p̄pter euitati-
 onē multiplicis periculi/ irreuerētie/ et scā-
 dali/ circa susceptiōez huiusmodi benedi-
 cti sacramēti. Primū piculuz in effusione.
 Scdm in deportatiōe de loco ad locum.
 Terciū in vasoz sordidatione q̄ deberent
 esse sacrata nec passim tractata vel tacta a
 laicis. Et multo min' deberet vinū conse-
 cratū vendi apotecis/ sicut fit apud tales
 vt dicit. Quartū in barbīs longis laicoz
 Quintū in p̄suatiōe p infirmis/ qm̄ pos-
 sit in vase acetuz generari/ et ita defineret.
 ibi esse sanguis christi/ nec suscipiendū esset
 nec nouit psecrandum sine missa. **Et fieri
 posset q̄ daret' acetū purū p sanguie chri-
 sti. addito q̄ in estate bibiones aut musce
 generarent' q̄ntūcūqz eēt vas clausuz. qm̄
 qz eēt putresceret aut fieret velut abomina-
 bile ad bibendū. et hec rō est efficax valde.
 Et ex alia ratiōe qm̄ alij multi p̄bibissent.
 Et queritur in quo vase fieret cōsecratio
 tanti vini/ quantū requireretur in pasca-
 te pro decem aut viginti milibus psonaz
Sextum dānum esset in sumptuosa
 te vini/ saltem apud multas pres in quibz
 vix inuenitur vinum ad celebrandum. et********

alibi habere comparatur. *Esset* preterea periculum in congelatione. *Esset* rursus periculum in false credulitatis inductione/et hoc multipliciter. *Primo* q̄ tanta esset dignitas laicorum circa sumptiones corporis christi. sicut et sacerdotum. *Secundo* q̄ hoc facere semp̄ fuit et est necessitatis/et ita perierunt omnes. et pereunt aliter sentientes facientes aut docentes. *Et* om̄s generaliter tam clerici q̄ doctores et prelati qui non possentenus opposuerunt se tali consuetudini/verbis scriptis aut sententijs. et q̄ sacramentum omnes illi peruerterent. *Tercio* q̄ virtus huius sacramenti non est principaliter in consecratione q̄ in sumptione. *Quarto* q̄ ecclesia romana non rite sentit de sacramentis nec in hoc esset imitanda. *Quinto* q̄ concilia generalia et specialiter *Constantiana*. errauerunt in fide et bonis moribus. *Sexto* multipliciter occasio esset seditionum et scismatum in christianitate nostra/sicut experientia nunc manifestat in bohemia/que seditio nedum ad spiritualem sed temporalem dissipacionem tendit/nisi dei providentia et regis romanorum prudentia provideant et predisponant.

Finit tractatus aduersus heresim novam de necessaria comunicacione laicorum sub utraque specie. raptim editus *Constantie Anno. D. cccc. lxxij. die. xx. augusti.*

Incipit tractatus eiusdem magistri *Johannis de Berson/ de probatione spirituum.*

Probare spiritus si ex deo sunt/iubet discipulus ille quem diligebat *Jesus*. *A*et enim nesciebat illas copias apostoli sui sententias. *Angelus* sathane transfiguratus se in angelum lucis/sic ut fiat demonium meridianum/dum per tenebris errorum/quas ad tempus celare permittitur/lucem veritatis claras se fingit offerre. *Patuit* hoc apud sanctum *Martinum* visibiliter/patet apud alios plimos invisibiliter/dum teste berni. sub specie magni boni et ardui/grande peccatum operit suggerit et inducit. *Probare* spiritus si ex deo sunt/non cuiuslibet datum est. sed aliquibus per spiritum sanctum/qui unus

existens divisiones gratiarum distribuit singulis prout vult/ad edificacionem corporis christi/q̄ est ecclesia/ cui nunquam desuit in necessarijs. *Sicut* igitur non omnium est prophettare/nec euangelizare omnium est/nec omnium interpretari sermones. sed aliquorum et officio usque in finem seculi. *Sic* non omnium est probare spiritus si ex deo sunt. sed quibus datum est. quales sunt spirituales quos unctio docet de omnibus/qui et de omnibus iudicant etiam in die et diem. *Quale* donum beatum *Martinum* et *anthonium* et plures alij legunt habuisse.

Probare spiritus si ex deo sunt contingit multipliciter. *Uno* quidem modo per modum artis et doctrine generalis/sicut per erudicionem sacrarum scripturarum/diligenti pioque studio acquisita. *Sunt* nimirum scripture in quibus putamus nos fidem habere continentes arte/falsos prophetas a veris/et ab illusionibus revelaciones cognoscendi. *Alius* invenitur modus per inspiracionem intimam/seu internum saporum/sive per experimetalium dulcedinem quandam/sive per illustracionem a modis eternis/effugam tenebras omnis dubietatis. hoc autem est manna absconditum et nomen novum in calculo scriptum/quod nemo novit nisi qui accepit. hoc *Gregorius* in dialogo. hoc *Augustinus* in de confessioe de seipso et matre. hoc *Dugos* de arra anie. cum pluribus alijs notaverunt. *Probare* spiritus si ex deo sunt/per regulam artis generalem et infallibilem/pro particulari casu aut non potest/aut vix potest humaniter fieri. sed requiritur donum spiritus sancti. quod apostolus nominavit discretioem spirituum/quod dono fit ut mens nesciat in se et de se sciat probare spiritus si ex deo sunt. sed etiam de alijs et in alijs noscit. *Dic* autem est modus tercius alius a predictis/probandi spiritus. quoniam primus est doctrinalis. secundus est experimetalis. tercius officialis et officio hierarchico atque spirituali dono processus. *Itaque* sicut nemo novit quod sunt spiritus nisi spiritus. *Ita* nemo cognoscit infallibili certitudine ea que per solam experimetalium noticiam vel sententiam interius et sensum aguntur in alterius animo. *Quemadmodum* ergo tradere regulam generalem/que distingueret infallibiliter inter visionem somnialem et illam que fit in vigilia/nullus facile posset/propter varias similitudines inter utrasque visiones. multo magis in proposito. *Scit* nihilominus homo vigilans se certitudinaliter et experimetaliter vide